

24. september 2019

EM2019/7

Finanslovsforslag 2020

(Naalakkersuisoq for finanser)

Jeg skal hermed fremlægge Siumuts bemærkninger til det af Naalakkersuisut fremlagte forslag til Finanslov for 2020.

Set under ét og ikke mindst når man ser de næste fire år frem så ser det ud til, at Naalakkersuisut indfrier de krav der stilles. Dette er i sig selv ganske udmærket.

Når det er sagt skal vi fra Siumut bemærke, at de enkelte afsnit i Finanslovsforslaget samt det fremlagte generelt set, så burde man lægge mere vægt på landets regioner og fremlægge de finanslovs-mæssige konsekvenser derudfra.

Fra Siumut finder vi det vigtigt, at vort land udvikles i en lighedsideologisk sammenhæng og at det politiske arbejde har grundlag heri. Det er vort mål, at borgerne uanset hvor i landet de nu engang befinder sig, så har de som udgangspunkt de samme vilkår og lige rettigheder.

Noget af det vi kan se er, at afhængigt af hvor i landet du befinder dig, så er der nogle steder end ikke tegn på direkte investeringer indenfor bygge- og anlægsområdet. I Siumut er vi af den holdning, at man skal have ganske principielle grundlæggende holdninger som udgangspunkt, som for eksempel her hvor grundlaget kunne være, at anlægsinvesteringerne tilrettelægges og planlægges med udgangspunkt i befolkningens population.

Dog skal vi også bemærke, at nogle af de steder der er sattet agterud i forhold til resten af landets udvikling også bør have en særlig bevågenhed. Vi vil her ikke fremhæve nogle særlige steder, men dog mener vi, at Naalakkersuisut bør være særdeles opmærksomme herpå. Man kan være helt sikker på, at så længe finanslovsarbejdet står på så, vil vi følge den helt til døren. Fra Siumut finder vi det særdeles vigtigt, at de der sidder med sagsbehandlingen af anlægsarbejderne ude i landets regioner får mulighed for, at arbejde henover flere år i deres planlægningsfase.

Vi mener endvidere fra Siumut, at selvom der endnu ikke er taget stilling til hvad pengene eksakt skal bruges til, så er det set under et for mange penge der er sat af. Sammenlagt er der tale om mange millioner kroner. Vi vil fra Siumut opfordre Naalakkersuisut til, at man først finder ud af hvad der helt eksakt skal bruges penge til, før man afsætter dem på finanslovsforslaget.

Som eksempel herpå, er der midler, der skal bruges til IT og deslige. I bygderne og nogle af byerne skal man have fornyet aftalerne omkring bankvirksomheden på ny, ligesom der er en lang række

andre serviceaftaler som skal gøres mere ensartede. Herunder skal Tele Greenland kommunikationen medtages, så vi opnår en mere ligeværdig servicering i landet.

Ledigheden er set under et faldet, ligesom antallet af indbyggere i landet falder i stedet for at vokse. En af de kedeligere konsekvenser heraf er således, at den del af arbejdsstyrken der umiddelbart kan arbejde, begynder at falde i antal. Der mangler dermed forsørgere til børn og ældre. Dette får som konsekvens, at man er nødt til at hente arbejdskraft udefra i større omfang.

Vi vil fra Siumut indtrængende opfordre til, at forberede tiltag der kan imødegå den store fraflytning til andre lande således, at man sætter som mål, at tallet bringes ned til det mindst mulige niveau.

Det kan undre en og anden at landets egen befolkning forlader deres land, og stik modsat heraf så bliver der flere og flere udefrakommende, der bosætter sig her. Såfremt denne kedelige tendens fortsætter, kan det munde ud i, at man i fremtiden vil stå i en situation hvor landets egentlige befolkning er i mindretal. Det må man gøre noget ved.

Vi vil fra Siumut hermed fremlægge det, vi finder vigtigt i forbindelse med finansloven for 2020. Jeg skal her fremlægge overskrifterne:

1. Man skal fjerne alle de forhindringer, der måtte være for, at skulle kunne ansætte uddannede herhjemme når de er færdige med deres uddannelse, for eksempel skal der være bolig og børnepasningsmuligheder m.m.; for hvordan kan man lave særbehandling af udefrakommende danskere og andre udlændinge og ikke lade de samme forhold være gældende for vore egne folk?
2. De penge der afsættes til de udefrakommende uddannelsessøgendes forening Avalak i 2018-niveau skal forhøjes.
3. Brugen af vort sprog på alle arbejdspladser skal fremmes og der skal afsættes penge hertil, desuden skal der afsættes penge til sprogsekretariatet Oqaasileriffik for, at få udviklet oversættelses software på google fra grønlandsk til dansk og engelsk og omvendt.
4. Der skal afsættes penge til, at få startet uddannelser op indenfor fiskeindustrien i 2020.
5. Det skal sikres, at man får afsat midler til forberedelse til at kunne etablere højere tekniske uddannelser m.fl., som kan gennemføres i Sisimiut, for eksempel maskinmesteruddannelsen m.m. Dette kan man gennemføre i samarbejde med Teknisk Skole i Sisimiut.

6. Udviklingen af folkeskolen og byggeriet herindenfor skal fortsætte.
7. Man skal beslutte sig til, at Vort Lands Universitet ikke må få skåret i deres budgetter således, at de midler der anvendes, svarer til det som uddannelserne har behov for.
8. Der skal afsættes midler i de kommende år for, at sikre, at der er nok plads på daginstitutionerne.
9. I de bygder hvor der ikke er sygeplejestationer afsættes der penge til anlæg heraf.
10. Der skal bygges et nyt børnehjem i Tasiilaq til børn og unge, samtidig skal der være mulighed for fælles behandling af familien.
11. De mange unge der ikke har et arbejde og heller ikke har uddannelsesmulighed skal i forbindelse med deres fremtidsmuligheder, i samarbejde med kommunerne tilbydes særlige tiltag i samarbejde med kommunerne, folkeskolerne, uddannelserne og virksomhederne, således der afsættes penge til denne fælles indsats.
12. I de bygder hvor der ikke er fællesværksted, skal der afsættes midler til at bygge værksteder i de kommende år.
13. Der afsættes midler til særlige tiltag, til udvikling af arbejdspladser for de regioner i landet i kommunerne hvor der er erhvervsmæssige problemer.
14. Der afsættes midler til de steder der har brug for udvikling af landbrug og kvæghold således, at de allerede projekterede tiltag, kan færdiggøres. Endvidere skal man ud fra de muligheder der foreligger, for at udvikle landbrug og kvæghold herhjemme med udviklingsstøtte fra EU ansøges herom, i samarbejde med kommunerne.
15. Der skal iværksættes tiltag for, at nogle af de Selvstyrejede virksomheder der er placeret i Nuuk, kan decentraliseres og flyttes ud på kysten.
16. Der skal iværksættes en arbejdsmarkedsreform ved nedsættelse af en kommission.
17. Naalakkersuisut skal arbejde ihærdigt på, at få startet op på arbejdet med at få anlagt mindre landingsbaner i de små byer.

18. Der skal i samarbejde med kommunen afsættes penge til projektering af en vej fra Sisimiut til Kangerlussuaq.
19. Der skal iværksættes en boligreform ved nedsættelse af en kommission.
20. Naalakkersuisut skal starte op på arbejdet med, at imødegå boligmanglen ude på kysten i de kommende år og derfor skal Selvstyret, Staten og kommunerne være medfinansierende.
21. Renovationsforholdene på den vidstrakte kyst, skal være betryggende alle steder og for at opnå dette skal Naalakkersuisut og kommunerne arbejde herfor.
22. De bygder og byer der endnu ikke har rindende kloakering, skal man opstarte med at sætte mål om, og planlægge, at etablere renovationsanlæg med forbrænding.
23. På vort lands østkyst i Tasiilaq, bygderne og Ittoqqortoormiit, skal der genetableres særlige fiskeriudviklingsprojekter.
24. I det udenskærs fiskeri samt i det kystnære fiskeri, skal man sikre, at det ikke kun er fiskerikoncernerne der vokser sig store og stærke, således, at der åbnes op for, at nye virksomheder også kan få kvoter, hvilket Naalakkersuisut skal arbejde henimod.
25. Det skal blive lettere, at etablere flydende fiskefabrikker og der skal med dette formål for øje opstartes et arbejde hermed.
26. Planlægningen af et nationalstadion som allerede er vedtaget af Inatsisartut, skal iværksættes. Desuden skal der afsøges fonde, som er interesserede i at være medfinansierende således, at der banes vej for, at de kan investere i det kommende stadion.
27. Det sikres at der bygges en mini idrætshal i Niaqornaarsuk.
28. Naalakkersuisut skal afsætte midler til udvidelse af Nivaaq kanalen.
29. Indsatsen til bekæmpelse af euforiserende stoffer skal intensiveres:
Misbruget af euforiserende stoffer ødelægge i alt for høj grad livet for familier og de unge. Derfor skal man i langt højere grad bekæmpe misbruges af euforiserende stoffer. Man skal derfor på denne baggrund have ansat flere toldere rundt omkring på flere bosteder hvorfor der afsættes midler til ansættelse af toldere.

30. Der skal indføres afgifter overfor de der forurener vort miljø:
- 2 a) Siumut finder det vigtigt, at vor natur og vort miljø er rent. Derfor skal omfanget af forureningen af vore havmiljøer mindskes, og der skal banes vej for, at der kan etableres rensningsanlæg, i samarbejde med kommunerne. Man vil dermed også sikre, at forureningen af havne- og kajanlæg formindskes.
 - 2 b) Det er ligeledes målet, at man udnytter fiskerikvoten og rejekvoterne fuldt ud. Derfor skal man stramme kravene til kvoterne op, for eksempel vil rejeskaller der blot smides ud i havmiljøet blive belagt med afgifter overfor selskaberne, hvilket der må arbejdes henimod. Dog skal man sikre sig, at denne afgift ikke i sidste ende skal bæres af fiskerne og borgerne.
31. De ældre, de handicappede, idrætsudøverne skal året rundt kunne komme billigere rundt med skib:
- Det realiseres, at man i højsæsonen kan rejse med passagerskibene således, at ældre med alderspension, handicappede og idrætsudøvere kan rejse for halv pris. Man vil med denne ordning hele året ud kunne rejse med AUL med rabat.
32. I alle af de af Selvstyret drevne virksomheder skal man få stoppet forbruget af unødvendige omkostninger, og der skal foretages grundige undersøgelser heraf, ligesom man skal foretage undersøgelser heraf overalt på Selvstyrets arbejdspladser og selskaber. Der etableres en arbejdsgruppe, der kan foretage uanmeldte besøg i sit arbejde.
33. Brug af eksterne konsulenter udefra samt herhjemme koster for det meste over 200 millioner kr. om året, og der bør nedsættes en arbejdsgruppe til at få nøje undersøgt hvordan man kan mindske dette forbrug.
34. Der skal arbejdes på, at indtægterne fra overtrædelser i form af bødeforlæg, at disse penge der i dag tilfalder den danske stat helt og holdent, i fremtiden, skal tilfalde vort land. Man vil dermed kunne bruge disse indtægter til, at bekæmpe misbrug og etablere forebyggelses tiltag.
35. Eldrevne biler der i dag ikke er belagt med afgifter, skal fra 2020 starte med at betale halvdelen af det de almindeligt oliedrevne biler betaler. Endvidere skal disse biler betale fuld vejafgift.
36. For at tilstræbe at vort land får større skatteindtægter, skal Naalakkersuisut arbejde henimod, at der etableres kildelandsskat fra 2021, ligesom det fungerer i Danmark. Her er nogle af de områder der bliver berørt heraf:
- a. Udførelse af alle slags ressourcer fra landet til udlandet skal uanset hvor meget man tjener derpå belægges med afgift.

- b. Enhver arbejdsplads der opretholdes som følge af landets ressourcer skal virksomhedens medarbejdere betale skat af her til landet.
- c. Ethvert udbytte af en ressource herfra landet, skal uanset hvor i verden det befinder sig, betale afgift heraf til Grønland.

Vi ved allerede, at der vil være nogen, der synes vore ønsker er for meget. Alligevel mener vi i Siumut, at alle tiltag der gavner vort lands drift, først og fremmest skal tilfalde landets hjemmehørende befolkning. Kort sagt er det nødvendigt, at disse ændringer skal være transparente og hurtigst muligt kunne mærkes af den hjemmehørende befolkning.

Vi er udmærket klar over at det indimellem er ganske nødvendigt, at ændre lidt på tingenes tilstand, for eksempel kan det være nødvendigt, at de forskellige synspunkter indimellem nærmer sig hinanden.

Med disse bemærkninger fra Siumut vil vi gerne samarbejde med alle partier. Vi glæder os til at få en dialog iværksat.

Vi sender sagen videre til udvalget.

Hermann Berthelsen
Siumut